

EN 16001 – systémy managementu hospodaření s energiemi

K významným událostem poslední doby bezesporu patří vznik další normy určené pro systémy managementu organizací, která se týká tentokrát oblasti energetiky. Normu vydal oficiálně 1.července letošního roku CEN (European Committee for Standardization, Evropský výbor pro standardizaci, pracovní skupina CEN/CLC BT/TF 189 Project Team "Energy Management Systems"), pod názvem EN 16001:2009 „**Energy Management systems – Requirements with guidance for use**“. Její vydání bylo načasováno shodně s plenárním zasedáním CEN - CENELEC 2009 v Madridu, věnovanému tématu „Udržitelné využívání energie“.

V ČR připravuje její vydání ÚNMZ, předpokládaný datum vydání ČSN EN 16001 **Systémy managementu hospodaření s energiemi – Požadavky s návodem k použití** je leden 2010 (zdroj: www.unmz.cz).

Legislativní souvislosti

Připomeňme si, že v oblasti energetické účinnosti již byla mj. vydána v rámci EU jako jeden ze základních dokumentů SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2006/32/ES ze dne 5. dubna 2006 **o energetické účinnosti u konečného uživatele a o energetických službách** (EEESD – „on energy end-use efficiency and energy service directive“), v ČR zapracovává tuto směrnici Zákon č. 458/2000 Sb. v pl. zn., **o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů** (energetický zákon).

Účelem této směrnice je dosáhnout zvýšení energetické účinnosti u konečných spotřebitelů, protože, jak mj. uvádí, „*v krátkodobém až střednědobém výhledu je poměrně málo prostoru pro jiné ovlivňování podmínek dodávek a distribuce energie, ať už budováním nových kapacit nebo zlepšováním přenosu a distribuce*“. Zvýšení energetické účinnosti u konečného spotřebitele (zákazníka) má přispět ke „*snížení spotřeby primární energie, ke snížení emisí CO₂ a dalších skleníkových plynů, a tím k prevenci nebezpečných klimatických změn*“. Zmíněná směrnice pokrývá většinu forem energií, které jsou prodávány koncovým uživatelům, a to včetně paliv používaných v dopravě. Jedná se o všechny formy obchodně dostupné energie včetně elektřiny, zemního plynu (i zkapalněného), zkapalněného ropného plynu, paliv pro vytápění a chlazení včetně dálkového vytápění a chlazení, uhlí a lignitu, rašeliny, pohonných hmot a biomasy.

Členské státy EU musí podle této směrnice dosáhnout minimálního objemu úspor energie 1% ročně v celkové výši 9% v devítiletém období od roku 2008 do roku 2016.

Pro zajímavost uvádíme, že Evropská unie se zavázala dosáhnout následujících cílů do roku 2020:

- Snížení emisí přinejmenším o 20%
- Zlepšení energetické účinnosti o 20%
- Zvyšování podílu obnovitelné energie o 20%
- Zvýšení podílu biopaliv v dopravě o 10%

PŘÍLOHA III uvedené Směrnice 2006/32/ES uvádí orientační seznam příkladů dostupných opatření ke zvýšení energetické účinnosti, kde jsou např. u meziodvětvových opatření uvedeny „standards a normy, které jsou primárně zaměřené na zvýšení energetické účinnosti produktů a služeb“, mezi něž lze tak přiřadit i EN 16001.

Základní principy normy EN 16001

Norma EN 16001:2009 specifikuje požadavky na vytváření, implementaci, udržování a zlepšování energetické účinnosti ve smyslu účinného a vhodného používání energie bez ohledu na její druh.

Stejně jako v případech již používaných systémových norem je aplikovatelná v jakékoli organizaci, ať už se jedná o výrobní podniky, firmy poskytující služby či státní správu. Jejím základem je (analogicky s politikou v oblasti ochrany životního prostředí) energetická politika, smyslem je neustálé zlepšování, a soulad s jejími požadavky může být ověřen sebehodnocením a následným prohlášením o shodě samotnou organizací nebo externě certifikačním orgánem.

Její implementací a tím použitím systémového přístupu k managementu energií v organizaci by mělo dojít k zvyšování účinnosti v oblasti využití energií, tím k snižování nákladů a negativních dopadů na životní prostředí zejména ve smyslu ochrany klimatu a snižování emisí skleníkových plynů.

Struktura a obsah normy se blíží struktuře normy ISO 14001, je založena stejně tak na známém procesním přístupu a Demingovu cyklu P-D-C-A.

Další znaky systému managementu hospodaření s energiemi jsou:

- Snaha o eliminaci vytváření nadbytečné byrokracie
- Používání běžných pojmů již zažitých a obvykle používaných v systémech managementu
- Použití normativního textu obsahující základní požadavky, který je jako obvykle v systémech managementu doprovázený informativními přílohami
- Záměr, aby norma byla používána na základě propojení se stávajícími moduly systému managementu v organizaci

Nabízí se tak možnost využití tohoto systémového přístupu v rámci integrovaných systémů řízení spolu s ISO 14001, OHSAS 18001 případně jinými.

Struktura a obsah normy

Struktura je analogická struktuře normy ISO 14001:2004. Pro představu přinášíme rámcový obsah normy EN 16001, který je zhruba následující:

- Úvod
- Předmět normy
- Termíny a definice
- **Systém managementu hospodaření s energiemi – požadavky**
  - **Všeobecné požadavky**
  - **Energetická politika** (vrcholový management musí vytvářet a implementovat energetickou politiku organizaci; musí obsahovat mimo jiné závazek dosahování zvýšené energetické výkonnosti)
  - **Plánování**
    - Identifikace a přezkoumání energetických aspektů (zahrnuje např. identifikaci oblastí, ve kterých existuje významná spotřeba energie, odhad očekávané spotřeby v příštím období, identifikaci osob a činností, které mohou vést k významným změnám ve spotřebě energie, stanovení priorit pro zvyšování energetické účinnosti, vytvoření registru příležitostí pro šetření energií)
    - Požadavky právních předpisů a jiné požadavky

- Energetické cíle, cílové hodnoty a programy (stanovení měřitelných energetických cílů včetně rozpracování programů)
  - **Zavedení a provoz**
    - Zdroje, úlohy, odpovědnosti a pravomoci
    - Povědomí, výcvik a kompetence
    - Komunikace
    - Dokumentace
    - Řízení dokumentů
    - Řízení provozu
  - **Kontrola**
    - Monitorování a měření
    - Hodnocení souladu
    - Neshoda, nápravná a preventivní opatření
    - Řízení záznamů
    - Interní audit systému managementu hospodaření s energiemi
  - **Přezkoumání systému managementu hospodaření s energiemi vedením**
    - Vstupy pro přezkoumání
    - Výstupy z přezkoumání
- **Příloha A** (informativní): Návod použití této mezinárodní normy
  - **Příloha B** (informativní): Checklist (kontrolní seznam) pro implementaci systému managementu hospodaření s energiemi

Pro koho je norma určena?

Pro všechny typy organizací a firem, zejména pro:

- manažery v oblasti energetiky
- řídicí pracovníky v oblasti facility managementu

„AEC“, 2010-02-19